

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
Postbus 20401
2500 EK Den Haag

hoge der a 5
9712 ac groningen
telefoon (050) 312 65 45
fax (050) 312 33 62
email: info@libau.nl
www.libau.nl

groningen 19 november 2019

onderwerp reactie Consultatieversie Tijdelijke Wet Groningen

Geachte,

Hierbij wil Libau een reactie indienen op de consultatieversie voor de wijzigingen in de Tijdelijke Wet Groningen in verband met de versterking van gebouwen in de provincie Groningen.

Graag spreken wij onze waardering uit voor het definitief maken van de verschuiving van privaat naar publiek en zeker ook met de volgorde in het wetsvoorstel als het gaat om de rolverdeling tussen eigenaar (eerst), gemeenten (als bevoegd gezag) en dan pas de overige overheden. *Wij zien de wijzigingen op het gebied van eigenaarschap en onafhankelijkheid in de Tijdelijke Wet Groningen absoluut als verbeteringen.*

Primair doel van dit wetsvoorstel is om de positie van de eigenaar en van gemeenten in het proces te versterken en parallel mogelijkheden te bieden de uitvoering te versnellen. Toch signaleren wij juist met betrekking tot deze doelstelling nog een aantal leemtes en/of (in onze ogen) discrepanties die wij graag met u willen delen:

Versterkingsproces: maak gebruik van bestaande processen en benut de (lokale) deskundigheid!

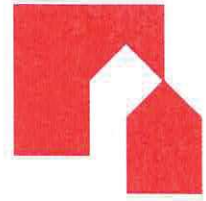
U wilt de rol van de gemeenten versterken: een omissie in de uitwerking hiervan is dat de *gemeentelijke eigen adviseurs* niet benoemd worden in het proces om tot versterkingsplannen te komen.

Het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap wordt met naam en toenaam genoemd als het gaat om advisering in *de planvorming bij (rijks)monumenten*. Maar de gemeentelijke eigen adviseurs worden in het geheel niet genoemd. Zoals de (provinciaal georganiseerde gemeentelijke) Monumentencommissie: al sinds 30 jaar actief (ervaren, deskundig en onafhankelijk) én met wettelijke grondslag (Erfgoedwet, 2017).

Wij stellen dan ook voor om onder andere op pagina 25 van de toelichting in de laatste alinea toe te voegen:
“... *gevoerd met de eigenaar, de gemeente en haar adviseurs, en medewerkers van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap.*” In acht nemende dat de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed als uitvoeringsinstituut voor het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap in de reguliere processen enkel adviseert bij *ingrijpende wijzigingen aan, sloop of herbestemming van rijksmonumenten*, maar dat de (Provinciaal georganiseerde gemeentelijke) Monumentencommissie volgens Erfgoedwet, gemeentelijke Erfgoedverordeningen en Provinciale Omgevingsverordening adviseert bij *alle vergunningsplichtige wijzigingen van rijks- en gemeentelijke monumenten én bij (gedeeltelijke) sloop van karakteristieke panden.*

Nadere toelichting:

De onafhankelijke Monumentencommissie heeft de afgelopen jaren buitengewoon *veel extra specifieke mijnbouw-expertise* opgebouwd en ingebracht, aanvankelijk in de proefprojecten en versterkingspilots en vervolgens in de versterkingsadviezen voor monumentale gebouwen. Het is dan ook van een uitzonderlijke meerwaarde deze commissie adviserend in te zetten in het planvormingstraject.

In deze commissie zitten onafhankelijk deskundigen onder andere op het gebied van cultuur-, architectuur- en bouwhistorie en restauratie. Bovendien is samenwerking gezocht met de onderwijsinstututen, wat er in heeft geresulteerd dat ook een constructeur werkzaam bij BuildinG (Hanze Hogeschool), dagelijks actief met de gevolgen van aardbevingen op (monumentale) gebouwen, zitting heeft genomen in de commissie.

Bij de vergaderingen van de Monumentencommissie is een vertegenwoordiger van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed aanwezig als toehoorder.

Deze goed op elkaar ingespeelde commissie vergadert minimaal vier wekelijks en kan waar nodig frequenter bij elkaar komen om de versnelling in de planvorming en dus uitvoering van de versterkingsopgave te waarborgen.

Naar onze mening strookt de wettelijke status die de Monumentencommissie geniet niet met de strekking van artikel 13L. *'Op de uitvoering van een versterkingsbesluit zijn de wettelijke voorschriften krachtens welke daarvoor een vergunning, ontheffing, vrijstelling of enig ander besluit is vereist, niet van toepassing.'* Wij verzoeken u dan ook het wetsartikel te wijzigen. (zie ook 2.6.4. toelichting, zelfde strekking)

Integrale aanpak

Ons is meerdere malen gebleken dat de eigenaar in *1 keer een integraal, kwaliteitsvol plan* voor zijn pand wil. Naast versterking gaat het dan bij erfgoed om het voortdurende proces van instandhouding (planmatig onderhoud) en incidenteel ook om verduurzaming, schadeherstel, levensloopbestendig maken en misschien ook herbestemmen/vervolggebruik. Eerder werd een dergelijk samenspel van elkaar versterkende maatregelen in het jargon van het mijnbouwdossier ook wel *'koppelkans'* genoemd.

Wij signaleren dat een dergelijke integraliteit, essentieel voor *doelmatige instandhouding van erfgoed* in het aardbevingsgebied, niet in het wetsvoorstel is opgenomen. En als het doel van het wetsvoorstel is om eigenaren meer positie te geven: hoe kan het dan mogelijk zijn dat de eigenaren pas kunnen ageren op het normbesluit als de plannen er al liggen? Zo is deze integrale aanpak, deze koppelkans, ons inziens niet mogelijk!

Wij dringen er met klem op aan de koppelkansen in het versterkingsproces niet onmogelijk te maken!

Ons doel: de identiteit van Groningen instandhouden en doorontwikkelen!

Door de omvang en de urgentie van de aardbevingsproblematiek (versterkingsopgave), zal de fysieke leefomgeving wezenlijk veranderen. De ruimtelijke kwaliteit en de identiteit van het gebied staan onder druk.

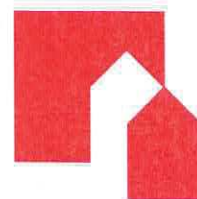
De *ruimtelijke kwaliteit* van Groningen - de landschappen, (dorps)structuren, karakteristieke bebouwing en de daaraan verbonden geschiedenis en verhalen - zijn de dragers van de *identiteit, leefbaarheid en beleving* van het gebied. Het is daarom een gezamenlijke verantwoordelijkheid deze kwaliteit te behouden én respectvol door te ontwikkelen door middel van een integrale, gebiedsgerichte aanpak.

Nieuwe ruimtelijke kwaliteit ontstaat door zorgvuldig te handelen en de aanwezige regionale expertise tijdig in te schakelen, geënt op (kennis van) de specifieke Groninger identiteit.

Net als bij het gebouwde erfgoed is ook hierbij ons advies: *benut de ervaring en expertise van de gemeentelijke adviseurs in de volle breedte bij de gebiedsgerichte aanpak*. Onder andere door het inzetten van de welstandscommissies (al of niet in de vorm van dorpsbouwmeester of omgevingscommissie) die al aan de voorkant met eigenaren in gesprek kunnen gaan over kwaliteitsvolle integrale plannen.

Pas dan kan Groningen Groningen blijven en effectief worden gewerkt aan een *veilig, duurzaam, leefbaar Groningen met een herkenbare eigen identiteit!*

Wij vragen u dit als toetssteen bij alle maatregelen randvoorwaardelijk in het wetsvoorstel te verankeren!

Tot slot

Wij hopen dat u goede notie wilt nemen van onze aandachtspunten en suggesties en deze wilt verwerken in de definitieve versie. Mocht u een toelichting wensen op deze reactie, dan is Libau daar graag toe bereid.

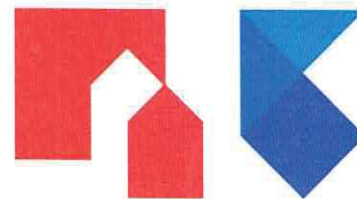
met vriendelijke groet,

ir. Theo Hoek

directeur Libau

Bijlagen:

- 1) 20150929 reactie op Meerjarenprogramma 'Kansrijk & Leefbaar Groningen' Nationaal Coördinaor Groningen
- 2) 20171221 brief aan minister van Economische Zaken en Klimaat "*zorgvuldige aanpak erfgoed in het aardbevingsgebied!*"

Nationaal Coördinator Groningen
t.a.v. de heer H. Alders
Postbus 3006
9701 DA GRONINGEN

hoge der a 5
9712 ac groningen
telefoon (050) 312 65 45
fax (050) 312 33 62
email: info@libau.nl
www.libau.nl

groningen 29 september 2015

onderwerp reactie Startnotitie meerjaren programma
Voor een Aardbevingsbestendig en Kansrijk Groningen

Geachte heer Alders,

Hierbij wil Libau/Monumentenwacht een reactie indienen op de startnotitie meerjaren programma d.d. 24 juli 2015.

Allereerst willen wij u complimenteren met uw toekomstvisie voor de aanpak van de mijnbouwschade problematiek in de provincie Groningen. Daarnaast willen wij graag een aantal opmerkingen onder uw aandacht brengen:

De identiteit van Groningen

De ruimtelijke kwaliteit van Groningen, de landschappen, (dorps)structuren, karakteristieke bebouwing en de daaraan verbonden waarden, geschiedenis en verhalen zijn de dragers van de identiteit, de leefbaarheid en de beleving van het gebied. Het is daarom bijzonder waardevol ze te behouden én om respectvol door te ontwikkelen. Niet alleen voor eigen bewoners, ook om het gebied aantrekkelijk te houden voor recreanten en toeristen.

Op dit moment wordt de ruimtelijke kwaliteit en het cultureel erfgoed van Groningen bedreigd. Het gebouwd erfgoed van Groningen stond al enigszins onder druk vanwege krimp door 'ontgroening en vergrijzing', met (dreigende) leegstand als belangrijk bijproduct, maar nu, in de grootsheid en de urgentie van de aardbevingsproblematiek (versterkingsopgave), dreigt de ruimtelijke kwaliteit en de identiteit van het gebied ondergesneeuwd te raken! We moeten voorkomen dat de 'Groninger kwaliteiten' verloren gaan!

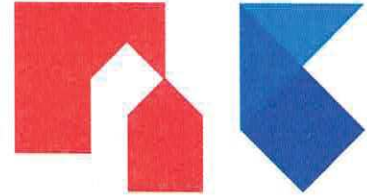
In de planvorming voor de toekomst van het aardbevingsgebied dient de identiteit van Groningen een belangrijke rol te spelen: in elke pijler, in elk project, overal dient de identiteit van het gebied voorop te staan, te worden gerespecteerd en liefdevol te worden doorontwikkeld om een 'Kansrijk' Groningen te garanderen.

Cultureel erfgoed

Groningen beschikt over een grote diversiteit aan cultureel erfgoed: rijksmonumenten, gemeentelijke monumenten, bijzondere stads- en dorpsgezichten, beeldbepalende en karakteristieke panden. Maar ook bijzondere tuinen, archeologische vindplaatsen, kenmerkende landschappen, nederzettingpatronen en waardevolle interieurs.

Er is consensus dat het Groninger Erfgoed bijzonder kwetsbaar is voor aardbevingen. Ook is er consensus dat herstel bevingschade en preventieve versterking bij monumenten maatwerk betreft. En dat erfgoed een zekere prioritering behoeft, want 'weg is weg...'

Echter, ondanks de algemene waardering is er momenteel een beperkt inzicht wat betreft de kwantiteit, er bestaat geen totaaloverzicht van het Groninger Erfgoed. Bovendien is er gebrek aan volledig / eenduidig inzicht

wat betreft culturele waarden van het erfgoed, de 'redengevende omschrijving' is soms erg summier en de beschikbare tekeningen 'bestaande toestand' blijken vaak niet accuraat en volledig of bestaan simpelweg niet. Ten slotte is er het gebrek aan kennis wat betreft de actuele (technische) kwaliteit van het erfgoed (dit mede in relatie tot de kwetsbaarheid van monumenten voor aardbevingen).

Wij adviseren om zo spoedig mogelijk te starten met de cultuurhistorische waardenstelling van zowel het gebied als de objecten en bovendien de conditiemeting van de actuele bouwkundige staat van het gebouwd erfgoed ('erfgoedmulmeting') uit te voeren. Zo kunnen correcte keuzes worden gemaakt in de drieslag 'herstel, versterking en waardevermeerdering': als het gaat om prioritering en behoud, maar ook in het geval van sloop, programmaverschuiving ('Herbestemming') en versterking van de ruimtelijke kwaliteit. Een cultuurhistorische waardenstelling en 'erfgoedmulmeting' bieden een solide basis voor het behoud en vitaal houden van het totale cultureel erfgoed.

Kies daarbij voor een zorgvuldige aanpak, zet integrale en multidisciplinaire teams in van lokaal gewortelde vakmensen en benut de bestaande kennis: zo hebben een aantal gemeentes al in kaart wat de cultuurhistorische waarde van hun gebied is. De studies naar de cultuurhistorische en ruimtelijke kernkwaliteiten van de gemeenten De Marne en Eemsmond zijn te downloaden via: <http://www.libau.nl/publicaties/>.

Ook hebben veel gemeenten archeologische beleids- en verwachtingskaarten. Echter, niet bij alle gemeenten zijn deze kaarten ook actueel: De Marne, Bedum, Appingedam hebben bijvoorbeeld een kaart die na 2008 niet meer is geactualiseerd (terwijl een periode van 2 tot 3 jaar regulier is om kaarten te actualiseren). Sommige gemeenten hebben zelfs helemaal geen kaart. Het is dan ook aan te raden om bij het opstellen van een algemene cultuurhistorische waardenkaart voor het totale gebied direct ook archeologie mee te nemen.

Ruimtelijke kwaliteit

De provincie Groningen heeft een divers cultuurlandschap; gebieden met een eigen identiteit die te maken heeft met de ontstaansgeschiedenis en cultuurhistorie van dat gebied. Het bijzondere aan het Gronings erfgoed is de ligging van de objecten en ensembles in de context van het landschap, een unieke waarde. De regio's verschillen in ruimtelijke, sociale en economische dynamiek en zijn het resultaat van natuur en cultuur.

Om de ruimtelijke kwaliteit te waarborgen is het van belang om de kernkwaliteiten te inventariseren en te waarderen. Hiervoor is de eerdere genoemde cultuurhistorische waardenstelling de oplossing. De te creëren cultuurhistorische waardenkaart dient een ruimtelijk strategische onderlegger te zijn voor alle ruimtelijk beleidsmatige regelingen / instrumenten / beslissingen, evenals alle leefbaarheid- en duurzaamheidsprojecten.

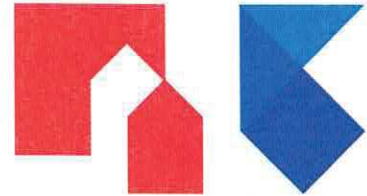
Libau is een onafhankelijke adviesorganisatie. Met ons team van welstandsarchitecten, de Monumentencommissie, ruimtelijke kwaliteit (stedenbouwkundigen en landschapsarchitecten), archeologen, cultuurhistorici, monumentenzorgers en bouwkundigen zijn wij ook nu al volop actief voor gemeenten en provincie. En dan niet om alleen achteraf te toetsen als de plannen gereed zijn, maar vooral om integraal en multidisciplinair te adviseren en duidelijkheid te scheppen vóóraf, zo vroeg mogelijk in de planvormingsfase, waarmee eigenaren worden ontzorgd en bovendien de proceduretijd wordt verkort. Tenslotte: hoe vroeger in het proces de specialisten mee adviseren, hoe minder belemmeringen later in het proces...

Enkele aanvullende opmerkingen

Als laatste willen wij hierbij nog een aantal constatering met betrekking tot de startnotitie meerjaren programma voor u opsommen:

Koppelen van de pijlers

Het is van belang om als een paraplu over de pijlers heen proces afspraken maken voor een integrale en multidisciplinaire benadering. Ruimtelijke kwaliteit en cultureel erfgoed zijn bijvoorbeeld van invloed op alle genoemde pijlers: of het nu gaat om de drieslag (herstellen, versterken en verduurzamen), sociaal, fysiek (bijvoorbeeld wonen), economie (waardevermeerdering) of energie. De doelen, middelen en (neven-)effecten van de binnen de afzonderlijke pijlers voorgestelde maatregelen zullen aan elkaar en aan de ruimtelijke kwaliteitseffecten gerelateerd moeten worden om een zorgvuldige afweging te kunnen maken.

Neem als voorbeeld de energietransitie: dit is niet puur een duurzaamheidsvraagstuk (halen we onze doelstelling?), maar heeft ook zijn impact op de ruimtelijke kwaliteit!

Hetzelfde geldt voor de economische pijler: als ruimtelijke kwaliteit en cultureel erfgoed de basis vormen voor leefbaarheid in het gebied, dan heeft dit ook zijn invloed op beleving, dus vestigingsklimaat en recreatie.

Prognose verloop afname pga-normen

Nu de pga-normen (vermoedelijk nog verder) afnemen, vragen wij ons af of er in de uitwerking van het meerjaren programma in scenario's wordt gedacht? Tenslotte, bij afname van de pga-normen zou kunnen blijken dat de versterkingsopgave niet zo groot is als eerst werd verondersteld.

Verhouding slagkracht van de NCG tot de bestaande democratische bevoegdheden

Hoe verhoudt de slagkracht van de Nationaal Coördinator Groningen zich tot bijvoorbeeld de gemeenten als bevoegd gezag? Krijgt de NCG mandaat van de gemeenten? De startnotitie geeft hierin geen inzicht.

Terminologie

Wij adviseren u om een begrippenlijst in te voegen. Bijvoorbeeld om termen als duurzaamheid, waardevermeerdering (materieel + Immaterieel!) en cultureel erfgoed eenduidig te omschrijven.

Tot slot

Wij hopen dat u goede nota wilt nemen van onze aandachtspunten en suggesties en deze wilt verwerken in de definitieve versie van het meerjaren programma. Mocht u een toelichting wensen op deze reactie, dan is Libau/Monumentenwacht daar graag toe bereid.

met vriendelijke groet,

ir. Theo Hoek

directeur Libau
directeur Monumentenwacht

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
t.a.v. de heer Wiebes
Postbus 20401
2500 EK Den Haag

hoge der a 5
9712 ac groningen
telefoon (050) 312 65 45
fax (050) 312 33 62
email: info@libau.nl
www.libau.nl

groningen 21 december 2017

onderwerp: "Toekomstperspectief voor erfgoed in het aardbevingsgebied!"

Geachte heer Wiebes, Excellentie,

Allereerst spreken wij onze waardering uit voor uw bezoek aan onze prachtige provincie én helemaal de wijze waarop u erfgoed op de agenda zette en ons de ruimte heeft gegeven u mee te nemen naar een van de pareltjes in onze provincie om ter plaatse onze zorg te uiten! U vroeg ons: "wat willen de Groningers zelf?" Een terechte en open vraag waarop wij graag een antwoord formuleren.

In aansluiting op ons gesprek en in consultatie met het Erfgoedberaad¹ (de partners uit het cultureel erfgoedveld in de provincie) wil Libau u graag kort een toekomstperspectief voor het Groninger erfgoed schetsen. Ons uitgangspunt is dat we niet alleen de problemen die erfgoed ondervindt in het gaswinningsgebied onder de aandacht willen brengen; we willen met u graag vooruit kijken! Stappen voorwaarts zetten om het erfgoed sterker uit de strijd te laten komen!

De identiteit van Groningen

Cultuurhistorie betekent letterlijk beschavingsgeschiedenis. Cultureel Erfgoed staat voor de identiteit van een gebied, is een onmisbare verbinding tussen verleden én toekomst: het anker in een veranderende omgeving.

Behoud van erfgoed is dan ook cruciaal voor de leefbaarheid, de belevingswaarde en het imago van de prachtige provincie Groningen. Het erfgoed verdient het behouden te blijven. Waarbij we erfgoed breder zien dan de gebouwde rijksmonumenten; *erfgoed is voor ons het geheel van de landschappelijke structuur (één van de oudste cultuurlandschappen van Nederland), de karakteristieke dorpen én de gebouwde omgeving!*

De gaswinning zet erfgoed in Groningen onder druk: schadeprocessen lopen vast, versterkingsopgaven zijn complex en kunnen het monument onherstelbaar aantasten. Het is tijd om de huidige kaders, richtlijnen en procedures te herijken en daarin de positie van de eigenaar, maar ook de structurele inzet van lokale erfgoedsspecialisten te borgen!

Wat hebben we tot nu toe bereikt?

Het erfgoedveld vindt elkaar al sinds jaar en dag, onder andere in het Erfgoedberaad dat door Libau via het Steunpunt Cultureel Erfgoed Groningen wordt gefaciliteerd. Sinds de beving van Huizinge in 2012 is deze interactie tussen de betrokken erfgoedorganisaties alleen maar toegenomen! Dit ook vanuit het besef dat de bevingsproblematiek alleen kan worden opgelost door 'deling en vermenigvuldiging van kennis'.

¹ het gronings Erfgoedberaad bestaat uit de volgende partijen: Erfgoedpartners, Monumentenwacht Groningen, Stichting Oude Groninger kerken, het Groninger Landschap, Libau, Stichting Industrieel Erfgoed Noord-Nederland, Landschapsbeheer Groningen, Stichting behoud kerkelijke gebouwen Noord-Nederland, Boerderijenstichting Groningen, Heemschut, Groninger Monumentenfonds en de Nederlandse Tuinenstichting.

Maar in het krachtenveld rondom het mijnbouwschadedossier worden de monumenteigenaren nauwelijks gehoord en zijn de erfgoedorganisaties te weinig in positie om hun expertise in te brengen. Desondanks zijn we vanaf meet af aan actief en soms ook formeel betrokken. Een korte omsomming:

- Al in 2013 heeft Libau samenwerking gezocht met TNO DIANA waarbij ze de impact van aardbevingen op verschillende type monumenten hebben onderzocht. Conclusie: *bevingsschade wordt een serieus probleem en versterking is desastreus voor behoud erfgoedwaarden!*.
- Vanaf 2014 heeft de *TaskForce* (een samenwerking tussen de grotere kennisinstututen voor erfgoed, als RCE, Monumentenwacht Groningen en Libau) meegewerkt aan het opstellen van een handboek. Met de komst van Nationaal Coördinator Groningen is de helaas *TaskForce* opgeheven.
- In 2015 vonden, op initiatief van RCE, provincie Groningen en Libau, de werksessies '*Levende monumenten in een leefbare regio*' plaats. Een groot gezelschap van professionals en plaatselijke geïnteresseerden voerden met elkaar een gesprek over de toekomst van erfgoed in het aardbevingsgebied. Conclusie: de noodzaak van integrale planvorming voor object in zijn omgeving (gebied)! Maar ook de belangrijke aanbeveling: '*zet monumenten eerst in hun eigen kracht*' als oplossing voor preventieve versterking.
- Datzelfde jaar heeft Libau samen met provincie, gemeenten en in overleg met de erfgoedorganisaties (waaronder ook RCE en zelfs OCW) een grote inbreng geleverd in het eerste *Meerjarenprogramma* van Nationaal Coördinator Groningen.
- Sinds de start van het *Gasberaad* en de *Maatschappelijke Stuurgroep* (en daarvoor de *Dialogtafel*) zit Libau, namens het erfgoedveld, aan tafel om te adviseren op de plannen van Nationaal Coördinator Groningen. Zo draaien we ook mee in de verschillende begeleidingscommissies.
- Oktober 2017: start *Erfgoedloket* en *Erfgoedadviesteam!*

Zo kunnen we nog wel even doorgaan... Alles bij elkaar omvat ons lokale netwerk van erfgoedorganisaties wel 100 fte aan specialistische kennis! (Veel meer dan de erfgoed specialisten van CVW en NCG bij elkaar!)

Het klinkt bijna alsof alles goed gaat, alsof onze provincie een herijking van aanpak helemaal niet nodig heeft. Maar dat is natuurlijk niet zo, anders zouden wij u deze brief niet schrijven.

Wat kan er beter?

Gelukkig is er tot nu toe nog geen enkel dorp vernield door een geïnduceerde aardbeving! Het is belangrijk te borgen dat onze reactie op de bevingdreiging niet leidt tot onbedoeld beschadigen van onze prachtige Groninger dorpen! Nergens in Nederland staan leefbaarheid, ruimtelijke kwaliteit, identiteit en imago meer op het spel dan in het aardbevingsgebied. We moeten de gebouwen niet alleen 'versterken'; we moeten de kwaliteiten van onze woonomgeving juist 'versterken'! Deze grootschalige aanpak biedt hiervoor de kans!

Maar dat kan alleen als we ook de fysieke (en sociale) ruimtelijke consequenties agenderen. Als we inzetten op behoud van de immateriële waarden: versterken van bestaande sfeer, belevingswaarde, identiteit en imago! Met 'gevoel' plannen maken passend bij wat de bewoners willen en wat past in de kwaliteiten van het gebied is echt wat anders dan alleen de technische opgave van veiligheid aanpakken. We moeten ervoor waken dat we niet straks een stapel '*versterkte stenen*' overhouden, maar dat we Groningen nog als Groningen herkennen aan het einde van de rit!

Ondanks de voortvarende uitrol van het Meerjarenprogramma, staat de aanpak van schadepreventie nog maar in de kinderschoenen. Veel is nog onduidelijk: 'governance' is niet goed geregeld; richtlijnen laten ruimte over voor interpretatie en (prioritaire) gebieden wijzigen bijna met de dag.

Daarnaast kampt uitvoeringsorganisatie Centrum Veilig Wonen (CVW) met een ernstige vertraging; die natuurlijk alleen maar groter wordt als er geen besluit wordt genomen op nieuwe processen en op een (nieuwe) organisatiestructuur van CVW onder regie van Nationaal Coördinator Groningen (waarin erfgoed trouwens nog maar zijn positie moet zien te verwerven)..

Het opsommen van deze zorgen, brengt ons dan ook maar meteen op onze aanbevelingen, *ons toekomstperspectief voor erfgoed in Groningen!*

Erfgoed als sectorale aanpak!

De prioritaire aanpak conform het Meerjarenprogramma is gebaseerd op 'van binnen naar buiten' en van 'rij naar vrij'. Deze aanpak is wat betreft het veiligheidsrisico begrijpelijk, maar zoals weer eerder al melden, behelst de opgave in Groningen meer dan alleen het technisch aanpakken van de veiligheidsrisico's.

Wil je echt vertrouwen teruggeven in het gebied en Groningen vooruit helpen, dan moeten verschillende soorten van speciale gebouwen óók prioritair worden. Denk daarbij aan de economische dragers van dit gebied: de boerderijen. Maar natuurlijk ook aan *de identiteitsdragers van dit gebied: ons erfgoed!*

Daarnaast: maak je geen 'special' van erfgoed, kun je ook nooit voorzien in de juiste aanpak voor erfgoed, namelijk:

"Monumenten zijn maatwerk!"

Veronderstel niet dat bij erfgoed het traject van inspectie, engineering, ontwerp en bouwvoorbereiding overeenkomstig is met elk willekeurig ander gebouw in Groningen. Het voortraject, maar ook de uitvoering, bij een monumentaal gebouw is intensief specialisten werk en omvat veel meer dan de verplichte 'Monumentenvergunning' (wettelijke bescherming via Erfgoedwet of gemeentelijke Erfgoedverordening). Gebruik in de processen van schadeherstel en versterking dan ook de lokale kennis en creëer draagvlak! Leer van andere integrale herstructureringsopgaven, zoals het Geluidsisolatieproject Schiphol en de oude stadsvernieuwingsopgaven. Ook daar kreeg aandacht de zorg en aandacht die het verdient!

Nu is de constructeur nog leidend in de planvorming; *wij willen dat de eigenaar met zijn eigen specialist het laatste woord heeft!* Het is hún pand, hún zorg, maar ook hún trots!

"Heft in eigen monument!"

Kies voor veiligheid van mens én monument: wat in de praktijk betekent dat de veiligheid van de mens voorop staat, maar dat de monumentale waarde daarbij gerespecteerd dient te worden. De eigenaar heeft de regie en hoeft niet door een woud van organisaties heen, maar heeft één aanspreekpunt, bij voorkeur het Erfgoedloket.

"Monument in eigen kracht!"

Zet een plus op de bestaande regelingen voor onderhoud en restauratie om monumenten 'in hun eigen kracht' te zetten en zo preventief schade door aardbevingen te voorkomen.

"Gebiedsgerichte aanpak"

Dat klinkt als een contradictio in terminis: eerst vragen om een sectorale aanpak en dan toch een gebiedsgerichte aanpak voorstellen. Maar ons beeld van een gebiedsgerichte aanpak is anders dan die in het Meerjarenprogramma is verwerkt.

Het karakter van de Groningen wordt door veel meer bepaald dan alleen de monumenten. Een opstapeling van individuele keuzes kan tot ingrijpende veranderingen leiden. Hier moet het dorp samen om tafel. In welk dorp willen wij in de toekomst wonen? Hoe ziet ons landschap er in de toekomst uit? De rol die een restauratiearchitect speelt voor monumenten, kan op dorpsniveau worden ingevuld door een provinciale variant op onze Rijksadviseur voor Cultureel Erfgoed en Ruimtelijke Kwaliteit. *Met als belangrijkste rol om het dorp te adviseren hoe versterking en nieuwbouw hand in hand kunnen gaan met behoud van de identiteit.*

Tot slot

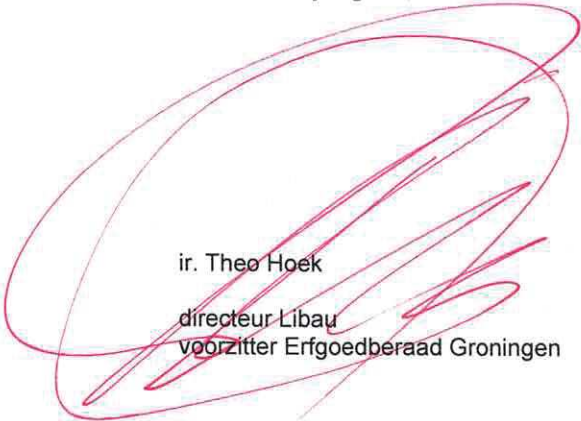
Zo ziet u: de sectorale aanpak van erfgoed heeft veel voordelen! Door erfgoed de aanpak te geven die het verdient (maatwerk en zorg), worden betere plannen gemaakt, worden eigenaren meer in hun rol gezet én wordt meer procedurele ruimte geboden; daarnaast nemen we zo de kwaliteiten van onze sociale en fysieke woonomgeving mee in de planvorming. Om voor ons prachtige Groningen het juiste te doen!

Vitaal Groninger Erfgoed is een onmisbaar onderdeel van het toekomstperspectief voor Groningen!

Het leek ons goed u van onze visie op de toekomst van het erfgoed in Groningen op de hoogte te stellen. Wij gaan, als erfgoedveld, graag hierover met u in gesprek en staan te popelen om een bijdrage te kunnen leveren aan het brede toekomstperspectief voor heel Groningen!

met vriendelijke groet,

ir. Theo Hoek
directeur Libau
voorzitter Erfgoedberaad Groningen